

Warszawa, 2 lutego 2023 r.

dr hab. Robert Suwaj, prof. PW
Wydział Administracji i Nauk Społecznych
Politechnika Warszawska

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym dr Marzeny Świstak

W związku z powołaniem mnie w skład komisji w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Marzeny Świstak i wyznaczeniem funkcji recenzenta, poniżej przedstawiam recenzję w zakresie spełnienia przez Habilitantkę ustawowych warunków do nadania stopnia doktora habilitowanego, określonych w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm.). Jednocześnie wskazuję, iż ocenę innych sfer działalności Habilitantki, tj. dydaktycznej, organizacyjnej, popularyzatorskiej, pozostawiam organom właściwym do podejmowania decyzji o nadaniu stopnia doktora habilitowanego.

I. Życiorys Habilitantki

Pani Doktor uzyskała tytuł zawodowy magistra w dniu 4 czerwca 2008 r. po ukończeniu pięcioletnich stacjonarnych studiów w zakresie prawa (lata 2003-2008) — kierunek: Prawo, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Egzamin magisterski złożyła z oceną bardzo dobrą, studia magisterskie ukończyła z wyróżnieniem. Tytuł pracy magisterskiej: „Dochodzenie i zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo w postępowaniu cywilnym” (promotor: prof. dr hab. Andrzej Jakubecki). Habilitantka w kolejnych latach ukończyła szkołę prawa obcego “An Introduction to English Law and the Law of the EU” (w latach 2006–2008), Institute of Continuing Education, University of Cambridge (dyplom z dnia 19 stycznia 2009 r.). Ukończyła również Akademię Młodych Dyplomatów (specjalizacja: instytucje międzynarodowe) w latach 2007–

2008 (nr dyplomu 163/2008, dnia 29 listopada 2008 r.) Lubelską Akademię Unii Europejskiej z oceną bardzo dobrą (w latach 2006–2007), Towarzystwo Współpracy Europejskiej (nr dyplomu 26/LAUE/2007). Wskazała również na ukończenie studiów podyplomowych Prawa Gospodarczego i Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (30 czerwca 2008 r.) – świadectwo z dnia 2 lipca 2008 r.; ocena: bardzo dobra.

Habilitantka po ukończeniu aplikacji radcowskiej z wyróżnieniem, którą odbywała w latach 2010-2012 (uchwała Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie nr 1333/VIII/2013 z dnia 27 maja 2013), uzyskała tytuł zawodowego radcy prawnego (LB-1826).

Pani Doktor odbywała studia doktoranckie w latach 2013-2017, zakończone uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych w dyscyplinie prawo (rozprawa doktorska została uznana przez recenzentów za wyróżniającą). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w tej kwestii została podjęta dnia 18 października 2017 r. (dyplom nr 462). Tytuł rozprawy doktorskiej był następujący: „Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce”, recenzentami zaś byli prof. dr hab. Rafał Stankiewicz oraz dr hab. Mirosław Pawełczyk, prof. UŚ. Promotorem pracy był dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Jednocześnie Habilitantka podała, iż od dnia 1 października 2014 r. na podstawie umowy z dnia 25 września 2014 r. (PCB-1110-115/2014 z późniejszymi aneksami) była zatrudniona na stanowisku asystenta (pracownik naukowo-dydaktyczny) w Katedrze Teorii Organizacji i Kierownictwa, Instytut Administracji i Prawa Publicznego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Kolejno od dnia 1 października 2018 r. (Porozumienie stron zmieniające warunki umowy o pracę z dnia 24 września 2018 r., PCB-1110-637/2018) była zatrudniona na stanowisku adiunkta (pracownik naukowo – dydaktyczny) w Katedrze Teorii Organizacji i Kierownictwa, Instytut Administracji i Prawa Publicznego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od dnia 1 października 2019 r. zaś (porozumienie stron zmieniające warunki umowy o pracę z dnia 1 października 2019 r., PCB-1110-605/2019 oraz z dnia 24 marca 2020 r., PCB-1110-164/2020), po zmianach prawnoorganizacyjnych i zmianie nazwy Katedry (Zarządzenie nr 65/2018 Rektora UMCS z dnia 20 grudnia 2019 r.) – była zatrudniona na stanowisku adiunkta (pracownik badawczo-dydaktyczny) w Katedrze Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych, Instytut Nauk Prawnych, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie.

II. Kwalifikacja i ocena osiągnięć naukowych

Monografia habilitacyjna

Habilitationka jako podstawowe osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, przedstawiła monografię pt. „Autonomia uczelni akademickich w Polsce”. Monografia ta została opublikowana w 2022 roku (Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2022, ISBN 978-83-227-9620-7). Recenzentami wydawniczymi byli prof. dr hab. Hubert Izdebski, dr hab. Piotr Lisowski, prof. UWr

Przechodząc do oceny ww. monografii habilitacyjnej – habilitationka wskazała, iż autonomia akademicka jest zjawiskiem, które w sposób nierozzerwalny połączone jest z rozwojem ideowym i instytucjonalnym publicznych uczelni akademickich (tak w przestrzeni krajowej, jak i zagranicznej) i pozostaje ona w stałym stosunku współzależności z dynamiką (i kierunkami) zachodzących transformacji akademickich. Dynamizacja jej zmian przebiegała bowiem synchronicznie (choć nie zawsze stadialnie) do przeobrażeń zachodzących w świecie akademickim. Mimo że autonomia akademicka jest fenomenem o kluczowym znaczeniu, ze względu na swoją naturę (niejednoznaczną, zmienną) wokół jej istoty w ocenie Habilitationki narasta wiele wątpliwości. Nadal pozostaje więc w Jej opinii nie tylko zasadniczym atrybutem, ale i wyzwaniem dla współczesnego otoczenia akademickiego (zwłaszcza gdy uwzględni się szerokie spektrum odrębności o charakterze m.in. historycznym, politycznym, kulturowym, społecznym, gospodarczym czy prawnym, które oddziałują na sferę akademicką).

Jak podkreśliła Pani Doktor, głównym celem badawczym monografii jaki sobie postawiła były ocena i weryfikacja sposobu oraz zakresu, w jakim w polskim porządku prawnym materializuje się autonomia publicznych uczelni akademickich. Wybrana problematyka badawcza związana z określeniem sposobu i zakresu, w jakim urzeczywistnia się autonomia publicznych uczelni akademickich, obejmuje niezwykle szeroki i zarazem zmienny – także z punktu widzenia normatywnego obszar badawczy. Z tego względu przeprowadzono pogłębioną (wielokontekstową) analizę przejawów autonomii publicznych uczelni akademickich w poszczególnych wymiarach i sferach ich działalności. Podkreśliła, że w ostatnim czasie publiczne uczelnie akademickie w Polsce zostały objęte szeroką reformą systemową, którą uznano za pozytywny zwiastun zachodzących transformacji (choć jeszcze nie punkt docelowy). Obok trwających od wielu lat w Europie reform w sferze szkolnictwa wyższego, zmiany na poziomie krajowym należało uznać za sprzyjający moment do podjęcia badań nad stanem obowiązujących regulacji kształtujących proces urzeczywistniania autonomii publicznych uczelni akademickich. W takim ujęciu problematyka ta nie była dotychczas podejmowana.

Monografia stanowi więc próbę wypełnienia luki zaistniałej w tej mierze w polskiej literaturze przedmiotu.

W obszarze wybranego zagadnienia badawczego Habilitantka postawiła kilka pytań badawczych. Przede wszystkim chodziło o udzielenie odpowiedzi, w jaki sposób i w jakim zakresie normatywnym ucieleśnia się autonomia publicznych uczelni akademickich w Polsce. Pomocniczą rolę w tym zakresie spełniały pytania szczegółowe dotyczące: identyfikacji możliwych ujęć teoretycznych i normatywnych autonomii, trajektorii kształtowania się zjawiska autonomii w kontekście rozwoju ideowo – instytucjonalnego publicznych uczelni akademickich, jej wymiarów i przejawów na tle działalności współczesnych uczelni akademickich (w kontekście ideowym i normatywnym). W trakcie prowadzonych badań postawionych zostało kilka hipotez badawczych (głównych i szczegółowych), które poddano weryfikacji.

Po pierwsze, sformułowano hipotezę o wielokontekstowości, niejednoznaczności i relatywności autonomii w jej aspekcie semantycznym, co z kolei prowadzi do ryzyka przyjęcia zdeformowanego wzorca znaczeniowego (uwzględniając współzależność z instytucją publicznej uczelni akademickiej). Hipotezę główną uzupełniono o hipotezy szczegółowe: a) istnienie nierównoważności pojęciowej pomiędzy autonomią instytucjonalną, a wolnością nauki i wolnością akademicką oraz b) konieczność współwystępowania i oddziaływania antybodźca w postaci zasady rozliczalności.

Po drugie postawiono hipotezę, że autonomia instytucjonalna stanowi atrybut publicznych uczelni akademickich w Polsce, który nierozzerwalnie jest związany z trajektorią ich zdywersyfikowanego rozwoju ideowo-instytucjonalnego. W hipotezach szczegółowych wskazano na: a) brak możliwości wykreowania statycznego wzorca autonomii akademickiej (ujęcie dynamiczne), b) współzależność kierunku rozwoju autonomii z dążeniem uczelni akademickich ku zrównoważeniu, integratywności i responsywności, c) adekwatność przyjęcia konstytucyjnego poziomu normatywnego dla ukonstytuowania zasady autonomii publicznych uczelni akademickich.

Po trzecie sformułowano hipotezę o występowaniu co najmniej pięciu wymiarów aktywności publicznych uczelni akademickich (prawnoorganizacyjnym, kształcenia, działalności naukowej, kadrowym i finansowym), na tle których urzeczywistnia się ich autonomia instytucjonalna. W ramach hipotez szczegółowych wskazano na: a) dostrzegalne wyodrębnienie wymiarów, a w nich sfer działalności uczelni, w których dochodzi do konkretyzacji przejawów autonomii instytucjonalnej; b) występowanie interakcji pomiędzy jej poszczególnymi wymiarami, które konstytutywnie wpływają na jej holistyczne ujęcie; c)

możliwość zaistnienia zjawiska paradoksu autonomii gdy suma podjętych działań ustawodawczych na płaszczyźnie poszczególnych wymiarów autonomii wywołuje zróżnicowane skutki (stabilizację, wzmocnienie, ograniczenie) w ramach autonomii instytucjonalnej.

Po czwarte postawiono hipotezy badawcze odnoszące się do poszczególnych wymiarów autonomii instytucjonalnej publicznych uczelni akademickich. Przyjęto, że ustalenie określonego wzorca ustrojowego dla publicznych uczelni akademickich w Polsce determinuje kształt ich autonomii instytucjonalnej w wymiarze prawnoorganizacyjnym. Na tle szczegółowych hipotez badawczych wskazano, że: a) kształt autonomii prawnoorganizacyjnej w znacznym stopniu kreuje status publicznych uczelni akademickich jako zakładów administracyjnych *sui generis* o mieszanym charakterze zakładowo-korporacyjnym; b) uchybienia w zakresie postulatów kompetencyjnych (wyłącznie, przejrzystości i pojemności kompetencyjnej) względem organów publicznych uczelni akademickich osłabiają rzeczywistą autonomię prawnoorganizacyjną. Odnośnie autonomii w wymiarze kształcenia i prowadzenia działalności naukowej podniesiono, że stanowi ona atrybut konstytuujący trzon tożsamości publicznych uczelni akademickich oraz wywierający zasadniczy wpływ na sposób realizacji ich misji. Autonomia w wymiarze kadrowym prowadzi natomiast do wykształcenia się swoistego wzorca akademickiego stosunku pracy. Odnośnie wymiaru autonomii finansowej dodano, że: a) autonomię instytucjonalną publicznych uczelni akademickich determinuje nie tylko sposób i zakres ukształtowania jej poszczególnych wymiarów, lecz także poziom i przyjęta struktura finansowania; b) subwencyjny system finansowania zwiększa autonomię w wymiarze finansowym i sprzyja zintensyfikowaniu procesów dywersyfikacji instytucjonalnej publicznych uczelni akademickich; c) przyjęty sposób regulacji w zakresie konstruowania podstawowych instrumentów finansowania negatywnie wpływa na efektywność korzystania z autonomii w wymiarze finansowym.

Po piąte nakreślono hipotezę, że suma wzajemnych zależności i oddziaływań pomiędzy wydzielonymi, zasadniczymi wymiarami autonomii instytucjonalnej kreuje ramy swoistego wymiaru autonomii w obszarze misji i strategii rozwoju publicznych uczelni akademickich.

Należy również podkreślić, że w monografii wyodrębniono **pięć zasadniczych wymiarów autonomii (tj. prawnoorganizacyjny, kształcenie, prowadzenie działalności naukowej, kadrowy, finansowy)**, w ramach których dostrzeżono sfery jej występowania i oddziaływania w skonkretyzowanych przejawach. Choć katalog ten nie musi być uznany za zamknięty (wynika to wprost z dynamicznej natury autonomii), na tle ukształtowanego od 2018 r. porządku prawnego wspomniane powyżej główne płaszczyzny odgrywają dominującą rolę, co

tym samym pozwala uznać je za filary autonomii w aplikowanej obecnie reformie szkolnictwa wyższego w Polsce. Konstatacja ta w bezpośredni sposób przełożyła się na strukturę monografii i kierunek narracji merytorycznej. W celu przeprowadzenia weryfikacji postawionych hipotez badawczych przyjęto określoną strukturę pracy, tj. wstęp, sześć rozdziałów merytorycznych, zakończenie i bibliografia.

Sama struktura pracy nie budzi zastrzeżeń. Wskazane wyodrębnienie wstępu, zakończenia oraz sześciu rozdziałów merytorycznych, znajduje uzasadnienie w złożoności problematyki. Podobnie należy ocenić wykorzystane metody badawcze, tj. metodę formalno-dogmatyczną, metodę *case study* (gdyż tak należy odczytać określoną przez Habilitantkę metodę analizy orzecznictwa sądowego i zmian linii orzeczniczych) oraz metodę historyczną, nieodzowną przy okazji analizy zmian na przestrzeni lat jeśli chodzi o pojęcie autonomii uczelni wyższych i jej zakres.

Przeprowadzone badania i ich wyniki pozwoliły postawić Habilitantce kilka głównych i pomocniczych tez badawczych:

1. Autonomia jako pojęcie semantycznie wieloznaczne, relatywne i kontekstowe stwarza realne (praktyczne) ryzyko recypowania do porządku normatywnego zniekształconego paradygmatu znaczeniowego autonomii (m. in. brak zróżnicowania zakresów terminologicznych pomiędzy zwrotami: „autonomia instytucjonalna”, „wolność akademicka” oraz „wolność nauki”, czy zdeprecjonowanie współwystępowania i oddziaływania przeciwbodźca w postaci zasady rozliczalności, która niejako nadaje formę autonomii instytucjonalnej). Tylko przy ukształtowaniu się pełnego (niewypaczonego) obrazu autonomii może ona stanowić rzeczywistą (służebną) wartość dla progresywnych uczelni akademickich, umacniając względem nich społeczne zaufanie. Deformacja pojęciowa autonomii przekłada się na błędne (zdefragmentaryzowane) założenie o automatyzmie w powstawaniu odwrotnie proporcjonalnej zależności pomiędzy wzmocnieniem autonomii instytucjonalnej a niższą efektywnością instytucjonalną.
2. Autonomia stanowi atrybut publicznych uczelni akademickich, który od początku procesu swego rozwoju ściśle (i stale) związany jest z kierunkiem ich ewolucji ideowo-instytucjonalnej.
3. Autonomia instytucjonalna publicznych uczelni akademickich w Polsce domaga się przyjęcia holistycznego podejścia (Habilitantka wskazała w tym miejscu ponownie pięć wymiarów autonomii).

4. Przyjęcie określonego wzorca ustrojowego dla publicznych uczelni akademickich współkształtuje autonomię instytucjonalną w wymiarze prawnoorganizacyjnym, który z kolei wpływa na status publicznej uczelni akademickiej jako zakładu administracyjnego *sui generis* o mieszanym charakterze zakładowo-korporacyjnym.
5. Autonomia w wymiarze kształcenia i prowadzenia działalności naukowej – w progresywnym modelu publicznych uczelni akademickich – nadal stanowi atrybut, który powinien urzeczywistniać się w ramach łącznie występujących sfer: kształcenia i prowadzenia badań.
6. Autonomia kadrowa prowadzi do wykształcenia się swoistego wzorca akademickiego stosunku pracy.
7. Autonomię instytucjonalną publicznych uczelni akademickich determinuje nie tylko sposób i zakres ukształtowania i oddziaływania jej poszczególnych wymiarów (interakcje w płaszczyźnie wertykalnej), lecz także przyjęta struktura finansowania i zasady gospodarowania powierzonym mieniem.

Konkludując (poniekąd, gdyż nie zostałow to wyraźnie zwerbalizowane) Pani Doktor wskazuje, że we wszystkich wymiarach autonomii instytucjonalnej (prawnoorganizacyjnym, kształcenia, działalności naukowej, kadrowym, finansowym) obok partykularnych uwarunkowań normatywnych, które wpływają na stabilizację, wzmocnienie albo ograniczenie autonomii, pojawiają się zagadnienia wspólne (właściwe dla wszystkich z nich), które negatywnie oddziałują na urealnienie rzeczywistej autonomii instytucjonalnej. Należą do nich przede wszystkim liczne uchybienia w warstwie techniki legislacyjnej. Pomimo podjęcia próby całościowego i syntetycznego uregulowania problematyki systemu szkolnictwa wyższego i nauki w jednym akcie prawnym, wydaje się, że wciąż nie udało się stworzyć w pełni przejrzystego strukturalnie aktu prawnego, określającego jasne ramy instytucjonalne dla publicznych uczelni akademickich. W tym kontekście istotnym (i zarazem podstawowym) mankamentem legislacyjnym, który odbija swe piętno na poszczególnych przejawach autonomii instytucjonalnej, jest odstępianie od stworzenia tzw. słowniczka ustawowego, który objaśniałby pojęcia używane przez ustawodawcę w ramach całego aktu prawnego. Obok prawidłowości zredagowania poszczególnych jednostek tekstu normatywnego kluczowe znaczenie ma bowiem także zachowanie spójnej jego konstrukcji jako całości. Dopiero wtedy powstają warunki normatywne, które sprzyjają właściwej interpretacji, a w konsekwencji prawidłowości subsumpcji norm prawnych zakodowanych w przepisach do określonych stanów faktycznych oraz wzmocnieniu autonomii rzeczywistej. Obok innych mankamentów

należy wspomnieć m.in. problemy interpretacyjne w zakresie preambuły do p.s.w.n., brak konsekwencji terminologicznej, wadliwy sposób formułowania definicji ustawowych, nadmierne (i nieuzasadnione) posługiwanie się określeniami nieostryimi oraz klauzulami generalnymi, niewłaściwe metody konstruowania przepisów upoważniających ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do wydawania rozporządzeń.

Habilitationka polską reformę uczelni wyższych w jej ogólnym zarysie ocenia zasadniczo pozytywnie. Wskazuje, że przyjęte w p.s.w.n. rozwiązania wydają się stanowić nową ścieżkę, na której sprawny i efektywny rozwój uczelni akademickich powiązано z zasadniczym wzmocnieniem autonomii instytucjonalnej i wprowadzeniem mechanizmów wspierających bardziej efektywne zarządzanie (m.in. poprzez odbiurokratyzowanie, selektywną deregulację). Mimo że dostrzegalne są liczne mankamenty (o zróżnicowanym charakterze), przeprowadzonej reformie nie można odmówić waloru kompleksowości, przełomowości, wdrożenia rozwiązań strategicznych opartych na szerokim dialogu z udziałem zainteresowanych stron. Jakość przyjętej regulacji (zarówno p.s.w.n., jak i szeregu innych regulacji o charakterze *lex specialis*) odbija jednak swoje piętno na praktycznej recepcji autonomii rzeczywistej, niekiedy uwypuklając jedynie jej wymiar formalny.

Na pełną ocenę realizacji w p.s.w.n. konstytucyjnie umocowanej zasady autonomii (w szczególności w relacji do przepisów p.s.w.) składa się wszechstronna weryfikacja przejawów autonomii we wszystkich pięciu jej wymiarach instytucjonalnych (prawnoorganizacyjnym, kształcenia, działalności naukowej, kadrowym, finansowym). Dopiero suma wniosków ze wszystkich tych obszarów może składać się na kompleksowy obraz sposobu i zakresu urzeczywistnienia autonomii publicznych uczelni akademickich w polskim porządku prawnym. Dokonana według tego klucza ocena nie może być jednorodna. We wszystkich wymiarach autonomii można bowiem dostrzec zarówno symptomy stabilizacji, istotnego jej wzmocnienia, jak i ograniczenia. W tym kontekście nasuwa się stwierdzenie, że reforma skutkująca wprowadzeniem p.s.w.n. w obecnym kształcie normatywnym nie stanowi jeszcze punktu docelowego. W zrównoważonym modelu progresywnym powinno się dążyć do osiągnięcia stanu, w którym w sposób normatywnie jak najpełniejszy może dojść do urzeczywistnienia się autonomii instytucjonalnej w jej wymiarze formalnym i rzeczywistym. Potwierdza to niewątpliwie stwierdzenie o dynamicznym, stale rekonstruowanym charakterze atrybutu, jaki stanowi autonomia publicznych uczelni akademickich.

Przechodząc do pewnych wycinkowych, bardziej szczegółowych uwag - niewątpliwie analiza badawcza przeprowadzona przez Habilitationkę ma charakter wszechstronny, wieloaspektowy, co odpowiada dynamice badanej materii. Hipotezy badawcze, tezy, należy

ocenić jako trafne, należycie uzasadnione, o wystarczającym poziomie szczegółowości (tam, gdzie jest to konieczne). Typologia wymiarów autonomii uczelni wyższych poprzez wyróżnienie pięciu aspektów tejże autonomii, zasługuje na aprobatę. Tym niemniej nie sposób uciec od kilku istotnych refleksji:

- 1) Habilitantka sama stwierdza, iż pojęcie „autonomii uczelni wyższych” jest na tyle wieloznaczne, płynne i zmienne w czasie, iż w zasadzie trudno wskazać na jego „czystą formę”. Cytując samą Habilitantkę: „(...) tylko przy ukształtowaniu się pełnego (niewypaczonego) obrazu autonomii może ona stanowić rzeczywistą (służebną) wartość dla progresywnych uczelni akademickich, umacniając względem nich społeczne zaufanie. Deformacja pojęciowa autonomii przekłada się na błędne (zdefragmentaryzowane) założenie o automatyzmie w powstawaniu odwrotnie proporcjonalnej zależności pomiędzy wzmocnieniem autonomii instytucjonalnej a niższą efektywnością instytucjonalną”. Abstrahując w tym miejscu od trudności zidentyfikowania tej tezy z uwagi na jej nadwyraz duże skomplikowanie, Pani Doktor zdaje się twierdzić, iż tylko „czysta” autonomia może stanowić punkt odniesienia dla współczesnych („progresywnych”) uczelni akademickich, co przerodzi się na większe społeczne zaufanie. Pojawia się więc pytanie – kto ma wyznaczać poziom tego zaufania, jakie ujęcie autonomii ma być wyznacznikiem i czymże jest ta „stuprocentowa” autonomia?
- 2) Skoro pojęcie „autonomii uczelni wyższych” jest tak wieloznaczne i (bazując na aktualnym stanie normatywnym) weryfikacja jej przejawów w każdym z pięciu aspektów wymaga zsumowania wniosków z wszystkich tych obszarów i ocena nie może być jednorodna, to pytanie jest zasadnicze – czy Autorka goniąc tego (naukowego) króliczka, w istocie rzeczywiście go dogoniła, skoro lapidarnie konkluzję w tym zakresie można ująć po Sokratejsku: wiem, że nic nie wiem – gdyż w istocie to dopiero łączna analiza realiów normatywnych, praktycznego funkcjonowania uczelni wyższych, może pozwolić na ocenę „procentu autonomii w autonomii”.
- 3) Jeśli aspekt finansowy i w istocie wola polityczna w tym zakresie wyznaczają pewien pułap swobody decyzyjnej w ramach funkcjonowania uczelni wyższych, to być może – będąc w pewnym sensie adwokatem diabła – „prawdziwej” (w rozumieniu proponowanym przez Habilitantkę) autonomii uczelni wyższych nie ma i nigdy nie będzie dało się jej osiągnąć?
- 4) Podać w wątpliwość należy pozytywną ocenę reformy systemu szkolnictwa wyższego z perspektywy problematyki autonomii uczelnianej; sama „odwaga” proponowanych

rozwiązań nie może przesłaniać tego, o czym wspomina sama Habilitantka: licznych niedoróbek formalnych i fatalnej legislacji.

Pozytywnie należy ocenić wyodrębnienie przez Panią Doktor wzorca „akademickiego stosunku pracy”, również w kontekście trafnego zidentyfikowania charakteru uczelni wyższej jako zakładu administracyjnego *sui generis* o mieszanym charakterze zakładowo-korporacyjnym. Ostatecznie przedstawioną do recenzji monografię habilitacyjną należy ocenić w sposób jednoznacznie pozytywny, jako osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

Pozostałe publikacje habilitantki

Pozostały przedstawiony przez Habilitantkę dorobek należy ocenić jako znaczący i zróżnicowany – zarówno z punktu widzenia ilościowego, jak i jakościowego. Wskazanie 56 opublikowanych pozycji, w tym aż 4 monografie recenzowane, udział w 52 konferencjach naukowych, z pewnością muszą budzić wrażenie w oczach każdego Recezenta. Wskazane przez Panią Doktor podstawowe obszary badawcze zostały trafnie zidentyfikowane – pomijając kwestię organizacji i funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki, to jest to (akademickie) prawo pracy z perspektywy wyzwań panedmicznych, organizacja i funkcjonowanie prawniczych samorządów zawodowych oraz wykonywanie profesji prawniczych, prawo medyczne, prawo finansów publicznych, gwarancje stron w postępowaniu sądowym i pozasądowym, z uwzględnieniem elementów prawa międzynarodowego i nowych technologii (zwłaszcza w kontekście bezpieczeństwa publicznego). Z jednej strony wskazuje to na rozpiętość zainteresowań naukowych Habilitantki, z drugiej zaś strony istotne jest zauważenie pewnego publicznoprawnego „rdzenia”, które bynajmniej nie pozwala na postawienie Pani Doktor zarzutu zbyt szerokiego (przez co teoretycznie powierzchownego) obszaru pól badawczych.

III. Inne formy aktywności naukowej Habilitantki

Pani Doktor w tym zakresie odniosła się do nakreślonych powyższej pól badawczych i zwróciła w szczególności uwagę na:

- międzyuniwersytecki konkurs grantowy dla dyscypliny nauki prawne (tytuł partnerskiego projektu międzyuczelnianego KUL-UMCS: Podatkowoprawne uwarunkowania działalności szkół wyższych) – zrealizowany w latach 2020-2021 (ocena pozytywna); pełniona funkcja: Partner z projekcie (UMCS) oraz pełnienie funkcji naukowej członka-koordynatora (UMCS)

międzynarodowego projektu realizowanego w Europejskiej Sieci Badawczej KULTAX – tytuł projektu: Taxes in higher education (2019-2020); Partnerzy Sieci Badawczej: Palacký University, Olomouc (Czechy), The University of Trnava (Słowacja), The University of Debrecen (Węgry), The Babeş-Bolyai University in Cluj-Napoca (Rumunia); Sulkhan Saba Orbeliani Teaching University in Tbilisi (Gruzja);

- zrealizowany międzynarodowy staż badawczy na Wydziale Prawa Università degli Studi di Bari Aldo Moro we współpracy z Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca (ANVUR) (01.11.2019-30.11.2019); status: Ricercatrice – obszar badawczy: Principi di organizzazione e funzionamento delle università europee e di altre unità di apprendimento. Un approccio giuridico comparat oraz w ramach konkursu grantowego „Minigranty UMCS” (tytuł projektu nr 2/8/2022: Transfer wiedzy do gospodarki w paradygmacie uczelni progresywnej (2.0). Wyzwania i dylematy) – w toku realizacji w latach 2022-2023; pełniona funkcja: Kierownik projektu;

- międzynarodowy konkursu grantowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Współpracy Międzynarodowej Republiki Włoskiej (tytuł projektu badawczego realizowanego we współpracy UMCS (Lublin) – Università Cattolica del Sacro Cuore (Mediolan): Self – governments of advocates in UE) – zrealizowany w 2018 r. (ocena pozytywna); pełniona funkcja: Kierownik projektu;

- konkurs o przyznanie środków z dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych służących rozwojowi młodych naukowców WPiA UMCS w Lublinie (tytuł projektu: Wykorzystanie nowych technologii w wykonywaniu zawodów prawniczych) – zrealizowany w latach 2018-2020 (ocena pozytywna); pełniona funkcja: Kierownik Zespołu badawczego;

- uczestnictwa (wykonawstwa) w programie badawczym „Instytucje samorządu w demokratycznym państwie prawa” WPiA UMCS w Lublinie 2016-2019; Partnerzy naukowci: Koło Naukowe Prawa Parlamentarnego UMCS; Sieć badawcza Public Administration & Local Government – „Rocznik Samorządowy”, Stowarzyszenie Naukowe „Pro Scientia Iuridica”;

- aktualnie realizowany międzynarodowy projekt naukowy we współpracy UMCS (Lublin) – AEA-EAL (The European Association of Lawyers) – w toku od 2022 r. – tytuł projektu: Restrictions of competition in the provision of legal services. A comparative legal perspective; pełniona funkcja: Kierownik projektu;

- członek międzynarodowych zespołów badawczych realizujących międzynarodowe projekty badawcze pt. Rozwój człowieka we współczesnym świecie (zrealizowany w latach 2021), Współczesne nauki farmaceutyczne. Postępy, wyzwania, perspektywy (zrealizowany w latach

2021 – 2022); Partnerzy naukowcy m. in. University of Gjakova Fehmi Agani w Kosowie, University of Prizren w Kosowie, Daugavpils University w Dyneburgu na Łotwie, University of Roehampton w Londynie, Vytautas Magnus University w Wilnie, Cyprus Science University; pełnione funkcje w projektach: Członek zespołu naukowego, osoba prowadząca badania nad kierunkami zmian w obszarze prawa i administracji w Polsce oraz UE, współczesnymi problemami z obszaru ekonomii i zarządzania, a także wyzwań cywilizacyjnych związanych z panującą sytuacją pandemiczną COVID-19;

- konkurs grantowy dla dyscypliny nauki prawne (tytuł partnerskiego projektu międzyuczelnianego KUL-UMCS: Podatkowoprawne uwarunkowania działalności szkół wyższych) – zrealizowany w latach 2020 – 2021 (ocena pozytywna); pełniona funkcja: Partner z projekcie (UMCS)

- członek – koordynator (UMCS) międzynarodowego projektu realizowanego w ramach Europejskiej Sieci Badawczej KULTAX – tytuł projektu: Taxes in higher education (2019 – 2020); Partnerzy Sieci Badawczej: Palacký University, Olomouc (Czechy), The University of Trnava (Słowacja), The University of Debrecen (Węgry), The Babeş-Bolyai University in Cluj-Napoca (Rumunia); Sul Khan Saba Orbeliani Teaching University in Tbilisi (Gruzja);

- kierownik projektów realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej pt. Bezpieczeństwo globalne w XXI w. Środowisko bezpieczeństwa dla Polski (zrealizowany w latach 2020 – 2021 r.) oraz Globalizacja vs. Glokalizacja. Świat i Polska w czasach nowożytnych i najnowszych (2021 – 2022); Partnerzy naukowcy m. in. University of Gjakova Fehmi Agani w Kosowie, University of Prizren w Kosowie, Daugavpils University w Dyneburgu na Łotwie, University of Roehampton w Londynie, Vytautas Magnus University w Wilnie, Cyprus Science University.

Powyższą aktywność należy ocenić jako niewątpliwie znaczącą, zróżnicowaną z bardzo wysokim poziomem umiędzynarodowienia. Co istotne – efektem każdej z tych aktywności były wyszczególnione publikacje o charakterze monograficznym lub też recenzowane artykuły, co należy w tym miejscu uwypuklić; nie sposób więc postawić Habilitantce zarzutu, iż nie ma żadnego „namacalnego” efektu prowadzonych przez nią badań naukowych.

IV. Konkluzja

Podsumowując stwierdzam, iż biorąc pod uwagę ocenę osiągnięć naukowych i aktywności naukowych dr Marzeny Świstak, w tym przede wszystkim przedstawioną monografię wskazaną jako tzw. rozprawę habilitacyjną uważam, iż spełnia ona warunki

ustawowe do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Wskazane przez nią osiągnięcie naukowe, tj. monografia *Autonomia uczelni akademickich w Polsce* stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych. Ponadto Pani dr Marzena Świstak wykazała się – po uzyskaniu stopnia doktora – aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w tym w szczególności zagranicznej, która może zostać w pełni uznana za istotną.

